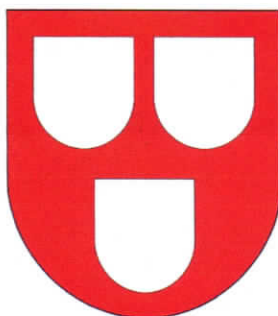

LIPNO

Poznámky k návrhům obecního znaku a vlajky

Znak středověkého cechu malířů štítů

O TVORBĚ OBECNÍCH ZNAKŮ

Z poznání historického vývoje městských a obecních znaků lze ze skladby užitých znakových figur a dalších souvislostí odvodit pohnutky, stanovit příčiny a inspirace jejich volby. Můžeme je rozdělit do několika skupin. Vyjmenujeme jen některé.

Mnoho obecních znaků je odvozeno od znaků vrchností. Ať od znaku krále u měst královských, či od znaku šlechtického majitele, biskupa nebo církevní instituce u měst poddanských. Při jejich tvorbě bylo snahou navrhovatelů odlišit nějakým způsobem znak obce od znaku vlastníka. Stávalo se tak různými způsoby, jakými bylo přijetí pouhé části znaku, umenšení znakových figur, změna tinktur znakového pole či znamení, nebo doplnění další figurou nebo znamením atp.

Jinou skupinu tvoří znaky odvozené od přírodních podmínek. Například použitím figury kopce je charakterizováno prostředí, ve kterém obec leží. Vlnité břevno má obvykle souvislost s existencí vodního toku. Stejným způsobem vypovídá vyobrazení skály. Stromy mohou symbolizovat okolní lesy. Některá znamení ukazovala na převažující zaměstnání obyvatel. Proto se objevují ve znacích motivy zemědělské, vinařské, chmelařské, rybářské, hornické atd. Ve znacích se připomínaly i různé události.

Jednu z nejcennějších skupin jsou znaky ukazující užitými symboly na jméno obce. Tak jak je například jablonoň ve znaku Jablonce nad Nisou, rak ve znaku Rakovníka, sova ve znaku Sovínek, či měsíc – luna ve znaku Loun. Takovým znakům se říká „znaky mluvící“.

Současné tendence ve tvorbě obecních znaků se přidržují již osvědčených metod a postupů. Přesto jsou některé figury pro obce bez statutu města nepoužitelné. Například hradby, jejichž

fyzická existence byla vysoce ceněnou výsadou a pýchou každého města a zároveň jejich nejpřípadnějším symbolem.

Podvýbor pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky preferuje u obcí znaky jednodušší, které více odpovídají původním praktickým funkcím znaků a také významu uživatele. Podoba navrženého znaku musí bezpodmínečně být v souladu s pravidly, zásadami a uzanci heraldiky. Nemá kolidovat se znaky již v České republice užívanými. Má být jednoznačným a nezaměnitelným symbolem konkrétní obce.

V heraldice platí, že znak je posuzován nikoliv z pohledu pozorovatele, ale z pohledu nositele. Proto je v popisu používáno stranového určení „vlevo“ a „vpravo“ ve zdánlivém rozporu s pozorovaným vyobrazením, kde jsou například figury v polohách právě opačných.

Z HISTORIE OBCE

Následující řádky nemají ambici být vyčerpávajícím pojednáním o historii obce. Budou zmíněny především ty skutečnosti, které mohou být pro výběr heraldických figur do znaku obce inspirující.

Obec Lipno se skládá se tří místních částí: Drahomysl, Lipenec a Lipno. Historie těchto částí nebyla vždy shodná.

Drahomysl – z pohledu historických písemných pramenů je ze tří lipenských místních částí nejstarší. Připomíná se v roce 1115 v tzv. zakládací listině českého knížete Vladislava I. pro kladrubský klášter. Zde je zmíněn „Dobrehc“ jako dárce půdy a popluží ve vis Drahomysl („*in villa Dragomisle*“; Gustavus FRIEDRICH /ed./ Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae. Tomus I. Praeae 1904-1907, s. 303, No. 390 – resp. s. 400). Listina není datovaná a nejde o originál. Je zařazována mezi tzv. Kladrubská falza. Nejde o falešnou listinu v pravém slova smyslu, ale o kopie z 13. století ve třech provedeních, uložených ve dvorských deskách ve Vídni, v Archivu Národního musea v Praze a opis ze 17. století z Knihy privilegií kláštera v Kladrubech, uložený v knihovně pražské university. Listina odráží majetkové poměry kláštera, které platily ve 12. století. Editorem byla listina zařazena do roku 1115, kdy byl klášter benediktinů v Kladrubech dle tradice založen knížetem Vladislavem I. a jeho manželkou Richenzou z Bergu (Pavel VLČEK – Petr SOMMER – Dušan FOLTÝN. Encyklopedie českých klášterů. Praha 1997, s. 288).

Ve 14. století byla Drahomysl majetkem Smila z Kováně. Po něm se zde v roce 1389 připomíná Hynčik Pluh z Orlíka a okolo r. 1409 jeho stejnojmenný syn. V roce 1548 byla ves příslušenstvím panství Ličkov (August SEDLÁČEK, Místopisný slovník historický Království českého. Praha [1908], s. 163, dále A. SEDLÁČEK. MSH), který byl od roku 1510 majetkem pánů z Lobkovic. V roce 1548 dědil Bohuslav Felix z Lobkovic († 1583) Stekník, Drahomysl a Třeskonice a připojil je k ličkovskému panství. Před rokem 1593 byl vlastníkem Ličkova Jiří Popel z Lobkovic, který byl za protivení císaři v roce 1594 zatčen a uvězněn († 1607).

Lobkovicův majetek byl rozprodán. Hrad Líčkov se vsí, Liběšice, Kluček, Třeskonice, Nečemice, Drahomyšl, Trnovany, Dubčany a Dobříčany koupil Diviš Hrobčický z Hrobčic († 1596). Jeho syn Bohuslav se účastnil českého stavovského povstání a jeho majetek byl konfiskován. V roce 1623 koupil Líčkov s příslušenstvím Hartvík Vratislav z Mitrovic († 1628). V průběhu dalších let se v držení Líčkova vystřídala řada majitelů (Rudolf ANDĚL a kol. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III. Severní Čechy. Praha 1984, s. 280, dále R. ANDĚL a kol. Hrady).

Historická topografie z 18. a 19. století přináší o Drahomyšli některé demografické údaje.

V roce 1787 patřila ves Drahomyšl („*Dreymischl*“, „*Drahomissle*“) k paství Líčkov („*Litschkau*“), které vlastnil Josef Wonibald svob. pán z Ebenu. Ves tvořilo 24 domy (Jaroslaus SCHALLER. Topographie des Königreichs Böhmen. Siebenter Theil. Saazer Kreis. Prag und Wien 1787, s. 70, dále J. SCHALLER).

Zpráva z roku 1846 uvádí, že Drahomyšl („*Drahomische*“, „*Drahomyssle*“ – lidově „*Drei Amscheln*“ – „Tři kosové“), patřila k panství Líčkov ve vlastnictví Vincenze Jana svob. pána ze Spitzenbergu. Ves tvořilo 28 domů se 162 obyvateli, včetně jedné židovské rodiny. Přifařena byla do Liběšic (kostel sv. Martina). Emfiteutický hospodářský dvůr s ovčínem prodán k panství Stebník (Johann Gottfried SOMMER. Das Königreich Böhmen. Vierzehnter Band. Saazer Kreis. Prag 1846, s. 29; dále J. G. SOMMER).

František Palacký na konci roku 1848 dokončil statistickou práci popisující Českého království. Zaznamenává ves Drahomyšl („*Drei Amscheln*“), jako příslušenství panství Líčkov („*Ličkow*“) se statkem Dobříčany, v držení Vincenzem Zesnerem svob. pánem ze Spitzenbergu. Ves tvořilo 28 domů se 162 obyvateli německé národnosti (František PALACKÝ. Popis Království českého. Praha [1848], s. 23; dále F. PALACKÝ).

V roce 1893 vyšel sedmý díl Ottova naučného slovníku. Heslo Drahomyšl (něm. „*Drei Amscheln*“), zmiňuje ves v hejtmanství a okrese Žatec, tvořenou 38 domy s 271 obyvatelem německé národnosti a 17 národnosti české (dle sčítání v roce 1890), alodiálním dvorem Dr. J. Damma s chmelnicí. Ves byla přifařena do Liběšic (kostel sv. Martina). Zmíněn je „Mnichův kámen („*Mönchenstein*“) nedaleko vsi (Ottův slovník naučný. Díl VII. Praha 1893, s. 913, dále OSN). O menhiru zv. „*Zkamenělý mnich*“ („*Zakletý mnich*“) píše také odborná archeologická literatura (Karel SKLENÁŘ – Zuzana SKLENÁŘOVÁ – Miloslav SLABINA. Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha 2002, s. 80).

Význam jména obce je jazykovědci vyložen takto: Prvotní jméno *Drahomyšle* vzniklo přivlastňovací příponou *-ja* z osobního jména *Drahomysl* a znamenala „*Drahomyslova*“, tedy ves (Antonín PROFOUS. Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. Díl I. Praha 1954 /2. vydání, 1. vydání Praha 1947. s. 452, dále A. PROFOUS).

Lipenec – První zmínka o vsi Lipenec („*Lypen*“) v historických písemných pramenech je uvedena dne 23. 7. 1358, kdy byl učiněn zápis o jmenování kněze ke kostelu v Lipenci (sv. Václav). Podávajícími byli Dětrich opat konventu benediktinského kláštera Porta Apostolorum (v Postoloprtech), Aleš řečený Lintwurm (česky „*Saň*“) z Chlumu a Chotěbor zvaný Bažant ze Zbrašína. Jmenován byl Václav Wernher z Loun, který nahradil zemřelého kněze Mikuláše (Francisci Antonii TINGL. Liber primus confirmationum. Tomus primus. Pragae 1867, s. 63).

Z uvedeného zápisu v Liber confirmationum vyplývá, že ves Lipenec byla rozdělena nejméně na dvě části. Duchovní, patřící benediktinskému klášteru v Postoloprtech (i proto se Lipenec v roce

1437 nazývá „*Mnichový Lipeň*“, klášter zanikl za husitských válek), a světskou s několika vlastníky.

V roce 1369 je zmíněna ves Lipenec („*Lypna*“), resp. nepřímo kostel sv. Václava v souvislosti s odvodem papežského desátku. Farnost v Lipenci patřila k žateckému děkanátu a arciděkanátu. Z Lipence bylo až do doby okolo roku 1405 odváděno 9 grošů (Wacław Wladiwoj TOMEK. *Registra decimarum papalium*. Praha 1873, s. 71).

Díl zmíněné světské části Lipence patřil v roce 1396 k Jimlínu. Jiná část patřila v roce 1409 Svachovi z Lipence a v roce 1432 Jankovi z Malého Lipna („*Lipence*“). Husitské války přinesly výrazné změny v majetkových poměrech v Českém království. Klášter v Postoloprtech zanikl a jeho statky přešly do světských rukou například ve formě královské zástavy. Dne 13. 7. 1437 vydal král Zikmund Lucemburský v Praze listinu, kterou Závišovi z Jimlína zastavil vsi kdysi postoloprtského kláštera Lipno a Lipenec v zástavní sumě 370 kop grošů. Z toho vznikl spor, který proti Závišovi z Jimlína společně vedli Zikmund z Jimlína a Jindřich Mičan z Klinštejna (Stanislav BÁRTA. *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky /1420-1437/*. Brno 2016, s. 230, č. 360).

V roce 1528 držela Lipenec Anna z Klinštejna. Po ní dědil Jan mladší z Lobkovic na Horšovském Týně. Ten v roce 1546 prodal Lipenec sestře Kateřině († 1563) „*Lipencz tvrz, dvůr poplužní s poplužím, ves tudíž, ves celú Netluky...s hájem mezi Mradiczy a Drahomyssly ležící...s porostlinami k Lipenczy náležícími...s podacím kostelním w Lipenczy a w Netlucznych*“ (DZ 7 J 29). V tomto zápisu v Deskách zemských se poprvé píše o tvrzi v Lipenci. Po Kateřině dědil její nezletilý syn Jan Ludvík Novohradský z Kolovrat, který byl v poručenské správě strýce Jana ml. z Lobkovic. Lobkovic v roce 1566 prodal Lipenec Jiřímu Belvicovi z Nostvic († 1570). Belvicové drželi Lipenec v další generaci. Pak tvrz Lipenec držel krátce Jan Jindřich Prolhofer z Burgersdorfu. O něj v roce 1602 koupil Lipenec a Netluky Volf starší z Vřesovic a připojil vše k panství Nového Hradu (August SEDLÁČEK. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl XIV. Litoměřicko a Žatecko*. Praha 1923, s. 201; dále A. SEDLÁČEK, *Hrady*; A: SEDLÁČEK, MSH, 1908, s. 545). S novohradským panstvím byly osudy Lipence spojeny již natrvalo. V roce 1670 koupil Nový Hrad Gustav Adolf z Varrensbachu. Za třicetileté války lipenecká tvrz vyhořela. Varrensbach dal část zdíva strhnout a jinou část upravit k bydlení a přistavěl hospodářské budovy. V roce 1689 přestavěl románský kostel sv. Václava v barokním slohu (R. ANDĚL a kol. *Hrady III*, 1984, s. 282). Průčelí kostela zdobí jeho erb a erb jeho manželky s letopočtem 1689 (Emanuel POCHE a kol. *Umělecké památky Čech 2. K/O*. Praha 1978, s. 262). V průběhu závěru 17. a v první polovině 18. století se v držení Nového Hradu vystřídalo několik vlastníků. V roce 1767 koupil panství Josef kníže ze Schwarzenbergu a jeho potomci zde byli vrchností až o konce patrimoniální správy.

Historická topografická literatura z 18. a 19. století přináší o Lipenci především demografické údaje.

V roce 1787 patřil Lipenec k panství Nového Hradu („*Neuschloß*“), vlastněném Janem Nepomuckým říšským knížetem ve Schwarzenbergu a Hohenlandsbergu, vévodou z Krumlova. Ves Lipenec („*Lipencz*“, „*Lipna*“) tvořilo 30 domů a kostel sv. Václava (J. SCHALLER, VII., 1787, s. 64).

V roce 1846 byl Lipenec součástí alodiálního panství Nový Hrad („*Allodial-Herrschaft Neuschloß*“), které držel Jan Adolf kníže ve Schwarzenbergu, vévoda z Krumlova. Ves Lipenec („*Lippenz*“, „*Lipenec, také Lipna*“), ležící na levém břehu Hřivického potoka a na lounské silnici, tvoří 69 domů se 490 obyvateli, přifařena do Opočna (kostel sv. Nanebevzetí Panny

Marie). Je zde filiální kostel sv. Václava pod patronací vrchnosti (s bohoslužbou o každé třetí neděli), škola s pomocníkem z Opočna, vrchnostenský hospodářský dvůr s ovčínem, mlýn a hospoda (J. G. SOMMER. XIV, 1846, s. 37).

V roce 1848 patřila ves Lipenec („*Lippenz*“) k panství Novému Hradu v držení Janem Adolfem knížetem ze Schwarzenbergu („*Šwarcnberku*“ – sic) Ves tvořilo 69 domů se 490 obyvateli české a německé národnosti (F. PALACKÝ, 1848, s. 23).

V šestnáctém dílu Ottova naučného slovníku z roku 1900 je heslo Lipenec („*Lippenz*“). Ves příslušná k hejtmanství Žatec a okresu Postoloprty, byla farně příslušná do Opočna u Loun (kostel Nanebevzetí Panny Marie). Rozkládá se na březích Hřivického potoka. Ves tvoří 77 domů se 178 obyvateli české národnosti a 391 obyvatelem německé národnosti (dle sčítání z roku 1890). Na hřbitově kostel sv. Václava (od 17. století filiální). Ve vsi dvoutřídní škola, poplužní dvůr s ovčínem, mlýn a chmelnice (OSN XVI., 1900, s. 70).

O významu jména obce činí jazykovědci následující výklad. „*Ves Lipenec je rozdělena Hřivickým potokem na dvě části: na severozápadní část s kostelem a dvorem a na jihovýchodní část větší, vlastní ves. Proto čteme v dokladech i výraz „Malá strana Lipence“ – Ves Lipenec se ve 14. století jmenovala Lipen a stejně se tehdy jmenovalo dnešní Lipno (viz tam), jež leží 2 ½ jihozápadně od Lipence. Byly tedy blízko sebe dvě vsi stejného jména. Proto je bylo třeba od sebe rozlišovat: menší z nich dostala jméno Lipnec, Lipenec někdy Malý Lipen nebo Mnichový Lipen (podle toho, že tu podací nad farním kostelem měli zčásti postoloprtské opatové)*“. Místní jméno „Lipen“ je jmenný tvar z adjektiva lipný „lipový“, tedy háj, les nebo dvůr. (A. PROFOUS II., 1949, s. 621, 626). Hřivický potok má dnes jméno Hasina.

Lipno – První zmínka o vsi Lipno je nepřímá. Jméno vsi je uvedeno v přídomku Chotěbora z Lipna („*Chotebor de Lipua*“), který svědčil v listině Ondřeje, komořího krále českého a Zdislava, maršálka téhož krále, vydané dne 2. 7. 1266 na Pražském hradě, určené Martinovi, opatovi břevnovského kláštera (Joseph EMLER. Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moravia. Pars II. Annorum 1253-1310. Pragae 1882, s. 202, No 522).

V následujících letech byla ves Lipno písemnými prameny několikrát připomenuta. V roce 1279 se uvádí Hrzek Předota z Lipna. V roce 1325 je zmiňován majetek Racka z Děkova, který má v Lipně („*in Lipnye*“), a který se stejnojmenným synem, zapisuje v prospěch Bernarda z Blšan a jeho bratra Přecha z Kolečovic (Josephus EMLER. Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consumptarum. Tomus I. Pragae 1870, s. 66, No 207). Bech z Lipna je zmíněn v roce 1355 a okolo roku 1370 se po vsi psal Mikuláš Slánský z Lipna. Dne 12. 11. 1387 byla v Žatci vyhlášena proklamace na patronátní právo ke kostelu sv. Václava v Radíčovsi, které spadlo na krále jako odúmrt' po Mikšovi řečeném Ručka. Proti tomu zvedli odpor postupně Bavor z Jištěrp (22. 2. 1388) a Mikšík z Lipna („*Mikssik de Lipna*“, 24. 2. 1388). Mikšík z Lipna své právo doložil výpisem z desek zemských s vkladem Mikuláše řečeného Bradatý z Velkého Lipna („*Nicolaus dictus Bradaty de maiori Lipna*“), který mu svědčil na tři hospodářské dvory v Radíčovsi, z nichž měl roční plat pět kop grošů, včetně patronátního práva ke kostelu tamtéž (Gustav FRIEDRICH. Archiv český. Díl XXXI. Praha 1921, s. 285, No 80). V roce 1393 je poprvé zmiňována tvrz v Lipně, kterou obýval Jaroslav z Opočna. Jako držitel lipenské tvrze je připomínán ještě v roce 1410. V roce 1413 se připomíná Alžběta, vdova po Jaroslavovi z Velkého Lipna („*Elizabet, relicte Jaroslai de Lipen maiori*“). V roce 1411 seděl na lipenské tvrzi Ondřej ze Solopisk, ale v letech 1418-1420 se připomíná Hynek z Lipna a v roce 1434 Chotibor z Většího Lipna.

Zřejmě již před polovinou 15. století byla ves Lipno rozdělena na dva díly. Dá se tak usuzovat

z faktu, že v letech 1457-1490 se připomíná Jaroslav z Lipna a souběžně s ním v roce 1462 Plichta ze Žerotína jako pán na Lipně. Rozdělení Lipna na dvě části platilo i v 16. století. Jednu z nich vlastnil Jan starší Mašťovský z Kolovrat, seděním na hradě Pravda. Kolovrat v roce 1523 prodal Pravdu s příslušenstvím Janu Děpoltovi Popelovi z Lobkovic na Bílině († 1527). Druhý díl Lipna patřil v roce 1559 k Postoloprťům („*Weliky Lippen*“). Bílinský díl získal v roce 1582 Jiří Kaplíř ze Sulevic a na Touchovicích. Jeho vnukovi Alexandrovi Kaplířovi, který se aktivně zúčastnil českého stavovského povstání v letech 1618-1620, byly konfiskovány statky Velké Lipno s tvrzí a Stekník, a obojí prodáno císařskému generálovi Janovi z Aldringenu. V době třicetileté války byla tvrz v Lipně natolik poškozena a hospodářství rozvráceno, že Aldringenovi dědicové vrátili Velké Lipno české komoře.

V roce 1636 koupil ves s příslušenstvím Jan Oldřich svob. pán z Bisingenu. Nový vlastník nechal lipenskou tvrz v roce 1650 přestavět na barokní zámek. Jeho synové Karel Arnošt a Jan Jindřich z Bisingenu v roce 1676 prodali Velké Lipno se zámek Jiřímu Ludvíkovi ze Sinzendorfu († 1682), který od roku 1669 držel Postoloprty. Po něm dědil syn Filip. Postoloprtské panství bylo zatíženo značně velkým dluhem. Filip Sinzendorf v roce 1692 vše prodal Ferdinandovi knížeti ze Schwarzenbergu. Schwarzenbergové v roce 1700 znovu přestavěli lipenský zámek. Když v roce 1767 koupil Josef kníže ze Schwarzenbergu a vévoda krumlovský panství Nový Hrad, stalo se Lipno samostatným statkem. Schwarzenbergové zde byli vrchností až do konce patrimoniální správy, kterou v roce 1850 nahradila správa státní, zřízením okresních soudů, okresní, městských a obecních úřadů (A. SEDLÁČEK, Hradý XIV., 1923, s. 418; A. SEDLÁČEK, MSH, s. 547; R. ANDĚL a kol. Hradý III., 1984, s. 282; A. PROFOUS, II., 1949, s. 626).

Historická topografická literatura z 18. a 19. století přináší o Lipnu především demografické údaje.

V roce 1787 bylo Lipno („*Groß Lipen*“, „*Leipe*“) součástí panství Nového Hradu („*Neuschloß*“), vlastněném Janem Nepomuckým říšským knížetem ve Schwarzenbergu a Hohenlandsbergu, vévodou z Krumlova. Ves tvořilo 33 domy a zámek (J. SCHALLER, VII., 1787, s. 63).

V roce 1846 bylo Lipno („*Groß-Lippen*“, „*Welky Lipno*“) samostatným fideikomisním statkem Velké Lipno, včetně alodiálního statku Nečemice („*Fideicommiß-Gut Groß-Lippen samt dem Allodial-Gute Netchenitz*“), které držel Jan Adolf kníže ve Schwarzenbergu, vévoda z Krumlova. Ves měla 66 domů se 427 obyvatel německé národnosti. Byl zde vrchnostenský zámek, škola pod patronací vrchnosti, vrchnostenský hospodářský dvůr s ovčínem, mlýn a 2 hospody. Nedaleko vsi se nacházela myslivna zvaná „*Neuwald*“. Ves byla přifařena do Opočna (kostel sv. Nanebevzetí Panny Marie). Myslivna „*Neuwald*“ a Nečemice, s filiálním kostelem sv. Bartoloměje, byly přifařeny do Liběšic (kostel sv. Martina). Statek Velké Lipno tvořilo sedm vsí (J. G. SOMMER, XIV, 1846, s. 73-75).

V roce 1848 patřila ves Lipno („*Groß-Lippen*“) k fideikomisnímu statku Lipno se statkem Nečemice, v držení Janem Adolfem knížetem ze Schwarzenbergu. Ves tvořilo 66 domů se 427 obyvateli německé národnosti (F. PALACKÝ, 1848, s. 26).

V roce 1900 patřila ves Lipno („*Gross-Lippen*“) k hejtmanství Žatec a okresu Postoloprty a přifařena byla do Opočna u Loun (kostel sv. Nanebevzetí Panny Marie). Podle sčítání obyvatelstva z roku 1890 tvořilo ves 86 domů s 59 obyvateli české národnosti a 591 obyvatel německé národnosti. Byla zde dvoutřídní škola, fideikomisní statek se zámečkem, dvorem, cihelnou a ovčínem, patřící Adolfu knížeti ze Schwarzenbergu (OSN, XVI., 1900, s. 74).

Význam místního jména Lipno vykládají jazykovědci takto: „...ves se nejdříve jmenovala Lipen. To byl jmenný tvar k adjektivu lipný „lipový“, tedy háj, les, nebo dvůr“ (A. PROFOUS II., 1949, s. 626).

Erb Kekulů ze Stradonic
(dřevořez in Bartoloměj Paprocký, Diadochos. 1602)

O ERBU HŘÍČE

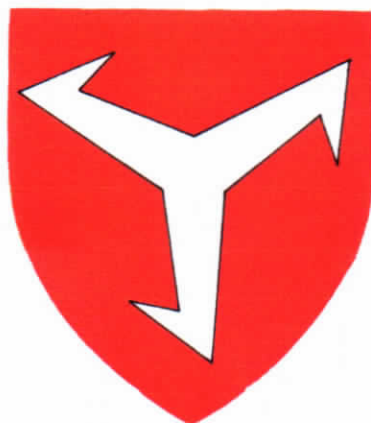
Mnozí z držitelů vsí Lipna a Lipence ze 14. a 15. století patřili k velké skupině rodů na Lounsku a Žatecku, užívající ve svých erbech specifickou českou a v Evropě se neopakující heraldickou figuru zvanou „hříč“. Takový erb užívali ti, co se psali z Brloha, z Jimlína, Hříč z Malíkovíc, z Opočna, z Nehasic, Kozelkové z Hřivíc, Slachové z Hřivíc, Kekulové ze Stradonic. Známe historické šlechtické pečeti s erbem hříče u jednotlivců se vztahem k Lipnu a Lipenci – např. Hrzek z Lipna (1420), Kryštofor z Většího Lipna (1434), Vilém Zlýkněz z Velkého Lipna (1570). Vedle nich i dalších šlechticů – Chotěbor z Brloha (1365), Václav z Malíkovíc, jinak Hříč z Jimlína (1406), Jaroslav z Opočna (1410), Protivec z Nehasic (1410), Aleš Hříč z Pozdně (1415), Jan Skubele z Jimlína (1418), Byčen z Hříškova, Byčen z Hřivíc (1418), Zdeněk Sladký z Touchovic (1429), Protivec z Touchovic (1436), Závíš z Jimlína (1436, 1441) atd. (August SEDLÁČEK, /ed. Vladimír Růžek/. Atlasy erbů a pečeti české a moravské středověké šlechty. Svazek 2. Praha 2001, s. 80-82, fol. 31v, 32r, 32v, dále A.SEDLÁČEK, Atlasy). Někteří z příslušníků rodů psaných z Opočna a z Jimlína měli přímý vlastnický vztah k Lipnu a k Lipenci.

V reálné podobě měl hříč podobu „ježka“, tvořeným čtyřmi rameny, který při převrácení na

jakoukoliv stranu měl vždy oporu ve třech ramenech a čtvrté svým hrotem čnělo vzhůru. Hříč byl vykován ze železa a v praxi měl na výšku zhruba 5 cm (viz nálezy z předpolí hradu Kalicha nad Třebušínem u Litoměřic, uskutečněné při archeologickém průzkumu hradu v roce 2016 – archeologové neznají termín „hříč“ a používají název „nášlapný ježek“). V praxi se používalo jako určitý druh zbraně tím, že poházením po bitevním poli se velice ztížil pohyb pěších vojáků, ale zejména koní, kterým působilo poranění a plašilo je (Vojtěch KRÁL z Dobré Vody. Heraldika. Souhrn pravidel a předpisův znakových. Praha [1900], s. 150).

V souvislosti s koňmi je tvrzeno, že jeden hák byl tzv. púšťadlem a užíval se k „pouštění žilou“ koním. Shodný názor zastával např. August Sedláček, který heraldickou obecnou figuru „hříč“ nazýval synonymně jako „*púšťadlo koňské o třech hácích*“ či „*trojhák*“ a dokonce to považoval za „*symbol koňského práva*“ (A. SEDLÁČEK, Atlasy 2, 2001, s. 80; August SEDLÁČEK. Martina Koláře českomoravská heraldika. Část všeobecná. Praha 1902, s. 31, 210). Takový výklad je obtížně přijatelný. „Hák“ měl tvarem podobu blízkou se skutečným „*púšťadlem*“, kterým bylo pouštěno žilou lidem. Ta část „*hrotu*“, která se odklání a má podobu rybářského háčku byla ostře broušena a sloužila k proříznutí žíly. V heraldice se také objevuje vyobrazení erbu Kekulů ze Stradonic, v němž jsou ramena hříče kreslena tak, že uprostřed je jakási růžice, z níž ramena vynikají. Zdá se být zřejmé, že inspirace je nacházena v dobové podobě sady tří púšťadel, jejichž dolní konce jsou pohyblivě spojeny pronýtováním, či šroubkem – v dobové mluvě nazýváno „*kapsle s třemi poušťátky*“ (Miroslav JANOTKA – Karel LINHART. Řemesla našich předků. Praha [1987], s. 165).

Výklad o „*koňském púšťadle*“, který zastával především August Sedláček a od něj takový výklad převzali mnozí z následovníků, má zdroj v nekritickém vyprávění Bartoloměje Paprockého z Glagol a Paprocké Woly, o erbu Bitovských ze Slavíkovíc, uvedeném v „*Zrcadle markrabství moravského*“ a vydaném v Olomouci v roce 1593. Uvádí erbovní pověst o nabytí „*tří Pusstiadel Konských na Czerwenem Poli*“. Z pověsti vyplývá, že nějaký člověk pouhým pohledem „očaroval“ koně, na nichž jeli nejen tři bratři, ale i další šlechtici sloužící ve vojsku nějakého (nejmenovaného) knížete. Bylo s koňmi zle, a tak každý z bratrů, máje potřebné nástroje při sobě pustil padlým koním žilou. Ti pak vstali a jejich zdraví bylo stejné jako předtím (Bartoloměj PAPROCKÝ z Glagol a Paprocké Woly. Zrcadlo slavného Margkrabstwy morawského. Olomouc 1593. List CCCXLV. O erbě a rodu panůw Bitowských z Slawikowic). Uvedenou erbovní pověst nelze vnímat jako věrohodnou a dovozovat z ní pojmenování a funkci heraldické figury „*hříč*“, resp. ji zaměňovat za „*koňské púšťadlo*“.

Erb s hříčem
(kresba Stanislav Kasík)

Hříč má v heraldice podobu tří „háků“, jejichž konce jsou opatřeny zpětným hrotem podobným rybářskému háčku a konci opačnými spojených. Vytváří tak figuru jejíž „ramena“ s hroty jsou rozložena po 120°. Úplný erb vladyků z Lipna, Opočna, Jimlína apod. lze popsat: V červeném štítě stříbrný hříč. Klenotem na přilbě s přikryvadly červeno-stříbrnými vztyčené stříbrné jedno rameno hříče.

Archeologické nálezy na předpolí hradu Kalichu u Litoměřic z roku 2016, potvrzují existenci středověkého vojenského obranného prostředku, který byl předobrazem pro jeho heraldickou stylizaci s pojmenováním „hříč“ (něm. „Fußangel“; Vojtěch Král uvádí termín „udice ponožní“, „udice válečná“). V české rodové heraldice byl tento předmět heraldicky stylizován do podoby dvojrozměrné figury, zobrazující třemi rameny. Z užití heraldiky je znám od druhé poloviny 14. století. Nepochybně se v téže době předmětu říkalo česky „hříč“, protože se stal i jménem rodovým (např. Václav Hříč z Jimlína – 1406, Aleš Hříč z Pozdně – 1415). V anglické a skandinávské heraldice je tato vojenská pomůcka zobrazována v trojrozměrné podobě jako čtyři ramena zakončená pouze hroty (bez protiháček). To je důvodem, proč specifickou českou heraldickou figuru „hříč“ nelze ztotožnit s figurami z jiných heraldických systémů. Z výkladu Vojtěch Krále vyplývá, že „hříč“ a „pušťadlo koňské“ jsou některými vnímány jako synonymní, ale on sám má figuru za „udici válečnou“ a nesdílí názor, že by šlo o „koňské pušťadlo“. Ostatně si lze velice těžko představit manipulaci s jedním ramenem hříče při pouštění žilou koním (ale i jiným hospodářským zvířatům, např. ovcím). Nepochybně i pro tuto veterinární činnost, stejně jako pro pouštění žilou lidem, existovaly speciální nástroje, jejichž podobnost s ramenem hříče byla jen vnějšková.

Erb knížat ze Schwarzenbergu z krumlovské linie
(kresba Jiří Louda)

O ERBU KNÍŽAT ZE SCHWARZENBERGU

Základním rodovým erbem Schwarzenbergů je štít sedmkrát stříbrno-modře polcený. Tento erb byl užíván hrabaty ze Seinsheimu, kteří byli přímými předky rodu současných Schwarzenbergů. Ti se ze Schwarzenbergu začali nazývat až poté, co v roce 1405 Erginger svob. pán ze Seinsheimu (1429 říšský hrabě, † 1437) koupil panství Schwarzenberg. Seinsheimský rodový erb se nalézá v prvním poli současného složitějšího knížecího erbu. Onen schwarzenberský erb se

dostal do heraldicky pravé poloviny středního štítu, kde v červeném poli je stříbrná věž na černém třívrší (mluvící znamení: Schwarzenberg – německy „schwarz“ = černý, „berg“ = vrch). Velký knížecí erb je také pokládán na knížecí plášť splývajícím z knížecí koruny.

NÁVRHY ZNAKU

☐ Znak č. 1 – Stříbrno-červeně zvýšeně dělený štít. Horní pole poseté zelenými vztyčenými lipovými lístky, dole stříbrný hříč.

Hříč v červeném poli je odvozen od erbu vladýků z Lipna a také od erbu rodů z Opočna, případně z Jimlína, jehož příslušníci měli vlastnický vztah k Lipenci i Lipnu. Tři hroty hříče lze vyložit jako symbol tří místní částí současné obce Lipno. Horní pole s lipovými lístky odkazuje na jméno obce.

☐ Znak č. 1A – Zlato-červeně zvýšeně dělený štít. Horní pole poseté zelenými vztyčenými lipovými lístky, dole stříbrný hříč.

Hříč v červeném poli je odvozen od erbu vladýků z Lipna a také od erbu rodů z Opočna, případně z Jimlína, jehož příslušníci měli vlastnický vztah k Lipenci i Lipnu. Tři hroty hříče lze vyložit jako symbol tří místních částí současné obce Lipno. Horní pole s lipovými lístky odkazuje na jméno obce. Volba zlatého nebo stříbrného pole s lipovými lístky je dána možnostmi heraldických pravidel

☐ Znak č. 2 – Ve stříbrném štítu pod červenou cimbuřovou hlavou do půlkruhu dvě lipové, dole zkřížené větve s listy a plody přirozené barvy, mezi nimi vztyčená zelená chmelová lodyha nahoře s listem a pod ním na každou stranu dvojice šištic nad úponkem.

Cimbuřová hlava odkazuje na historické tvrze v Lipně i v Lipenci. Lipové větvičky jsou mluvícím znamením se vztahem ke jménu obce. Chmelová lodyha symbolizuje tradiční pěstování chmele. Chmelová lodyha a dvě větvičky lípy svým počtem tři odkazují na tři místní části tvořící obec. Červená a stříbrná jsou odvozeny o erbů vladýků z Lipna.

☐ Znak č. 2A – Ve zlatém štítu pod červenou cimbuřovou hlavou do půlkruhu dvě lipové, dole zkřížené větve s listy a plody přirozené barvy, mezi nimi vztyčená zelená chmelová lodyha nahoře s listem a pod ním na každou stranu dvojice šištic na odkloněném stonku, nad úponkem.

Cimbuřová hlava odkazuje na historické tvrze v Lipně i v Lipenci. Lipové větvičky odkazují na jméno obce. Chmelová lodyha symbolizuje tradiční pěstování chmele. Chmelová lodyha a dvě větvičky lípy svým počtem tři odkazují na tři místní části tvořící obec. Zlatá pro štít je volena variantně s ohledem na heraldická pravidla a je možné ji vyložit jako symbol zlatého obilí.

☐ Znak č. 3 – Stříbrno-zeleně cimbuřově dělený štít. Nahoře tři vztyčené zelené lipové listy, na spojených řapících, krajní odkloněné s listenem a plody. Dole vztyčená zlatá

chmelová lodyha, nahoře s listem a pod ním na každou stranu dvojice šištice na odkloněném stonku.

Cimbuřové dělení symbolizuje historické tvrze v Lipně a v Lipenci. Lipové listy jsou mluvícím znamením se vztahem ke jménu obce. Počet listů se shoduje s počtem místních částí obce. Chmelový list a šištice odkazují na tradici pěstování chmele. Zlatá tinktura je inspirována obecně známým rčením, že chmel je zeleným zlatem. Zelená je barvou přírody, venkova a zemědělství.

☛ Znak č. 4 – Modrým vlnitým břevnem stříbrno-zlatě dělený štít. Nahoře tři vztyčené zelené lipové listy, na spojených řapících, krajní odkloněné s listenem a plody. Dole vztyčená zelená chmelová lodyha, nahoře s listem a pod ním na každou stranu dvojice šištice na odkloněném stonku.

Modré vlnité břevno symbolizuje potok Hasina a jeho levobřežní přítok protékající Lipnem. Lipové listy jsou mluvícím znamením se vztahem ke jménu obce. Počet listů se shoduje s počtem místních částí obce. Chmelový list a šištice odkazují na tradici pěstování chmele. Volba zlatého nebo stříbrného pole je dána možnostmi heraldických pravidel, přesto zlaté pole lze vyložit jako barvu obilných lánů. Modrá a stříbrná jsou rodovými barvami knížat ze Schwarzenbergu, kteří byli od 17. století vlastníky jak Lipence, tak Lipna.

☛ Znak č. 5 – Stříbrno-červeně cimbuřově dělený štít. Nahoře tři vztyčené zelené lipové listy, na spojených řapících, krajní odkloněné s listenem a plody. Dole stříbrný hříč.

Cimbuřové dělení symbolizuje historické tvrze v Lipně a v Lipenci. Lipové listy jsou mluvícím znamením se vztahem ke jménu obce. Počet listů se shoduje s počtem místních částí obce. Hříč v červeném poli je odvozen od erbu vladků z Lipna a také od erbu rodů z Opočna, případně z Jimlína, jehož příslušníci měli vlastnický vztah k Lipenci i Lipnu. Také tři hroty hříče lze vyložit jako symbol tří místní částí současné obce Lipno.

NÁVRHY VLAJKY

Vlajky měst a obcí se podle nepsaného pravidla odvozují od znaku. Barva štítu a hlavní figury je obvykle kombinována na list vlajky v podélných pruzích stejné šířky. Problémem návrhu nové vlajky je nesnadnost nacházení nepoužitých variant, protože kombinace dvou, tří i čtyř podélných pruhů v barvách modré, červené, bílé, žluté a zelené jsou v podstatě vyčerpány.

Úskalím návrhů obecních vlajek je také skutečnost, že dosud není k dispozici všeobecně přístupné kompendium vlajek existujících. Stejně tak jako znak, měla by i vlajka mít takovou podobu, aby její zaměnitelnost s jinými byla vyloučena.

Ke každému z předkládaných návrhů obecního znaku je přiložen návrh vlajky. Jejich podoba vychází z podoby a barevnosti znaku a znakových figur. Snahou bylo přenést i na vlajku informace obsažené ve znaku a zachovat do určité míry jeho schopnost ikonografické výpovědi. Vexilologická terminologie popisující vlajky je odlišná od heraldické, a proto existují rozdíly v pojmenování a popisování téže figury, či téhož jevu.

Velikost vlajky je dána poměrem šířky listu k jeho délce 2 : 3.

- **Vlajka č. 1/1** – Červený list s pravoúhle lomeným bílým pruhem, vycházejícím z první čtvrtiny horního okraje a posledních tří osmin vlajícího okraje, v žerďové části pruhu tři vztyčené zelené listy nad sebou.

Bílý lomený pruh je inspirován horním polem štítu znaku a figurou hříče. Lipové listy mají oporu v horním poli a odkazují na tři místních částech obce. Červený list opakuje barvu dolního pole štítu znaku. Bílý lomený pruh vytváří představu velkého písmene „L“, které je počátečním písmenem názvu obce.

- **Vlajka č. 1/2** – List tvoří dva vodorovné pruhy, bílý posetý zelenými vztyčenými lipovými lístky, a červený s bílým hříčem.

Vlajka opakuje podobu znaku.

- **Vlajka č. 1A/1** – Červený list s pravoúhle lomeným žlutým pruhem, vycházejícím z první čtvrtiny horního okraje a posledních tří osmin vlajícího okraje, v žerďové části pruhu tři vztyčené zelené listy nad sebou.

Žlutý lomený pruh je inspirován horním polem štítu znaku. Lipové listy mají oporu v horním poli a odkazují na tři místních částech obce. Červený list opakuje barvu dolního pole štítu znaku. Žlutý lomený pruh vytváří představu velkého písmene „L“, které je počátečním písmenem názvu obce.

- **Vlajka č. 1A/2** – List tvoří dva vodorovné pruhy, žlutý posetý zelenými vztyčenými lipovými lístky, a červený s bílým hříčem.

Vlajka opakuje podobu znaku.

- **Vlajka č. 2/1** – List tvoří červený zubatý žerďový pruh se čtyřmi čtvercovými zuby o výšce jedné osminy žerďového okraje a pět stejně velkých mezer, krajní poloviční šířky, a dva vodorovné pruhy, bílý a zelený.

Červený zubatý pruh je odvozen od hlavy štítu, bílý od stříbrného štítu a zelený od zelených figur ve štítě.

- **Vlajka č. 2/2** – List tvoří dva vodorovné pruhy, červený a bílý zubatý o sedmi čtvercových zubech vysokých jednu osminu žerďového okraje listu, krajní poloviční šířky a se šesti stejně velkými mezerami, v němž jsou do půlkruhu dvě lipové, dole zkřížené hnědé větve se zelenými listy a plody, mezi nimi vztyčená zelená chmelová lodyha nahoře s listem a pod ním na každou stranu dvojice šištic nad úponkem.

Vlajka opakuje podobu znaku.

- **Vlajka č. 2A/1** – List tvoří červený zubatý žerďový pruh se čtyřmi čtvercovými zuby o výšce jedné osminy žerďového okraje a pět stejně velkých mezer, krajní poloviční šířky, a dva vodorovné pruhy, zelený a žlutý.

Červený zubatý pruh je odvozen od hlavy štítu, žlutý od zlatého štítu a zelený od zelených figur ve štítě.

- **Vlajka č. 2A/2** – List tvoří dva vodorovné pruhy, červený a žlutý zubatý o sedmi čtvercových zubech vysokých jednu osminu žerďového okraje listu, krajní poloviční šířky a se šesti stejně velkými mezerami, v němž jsou do půlkruhu dvě lipové, dole zkřížené hnědé větve se zelenými listy a plody, mezi nimi vztyčená zelená chmelová lodyha nahoře s listem a pod ním na každou stranu dvojice šištic nad úponkem.

Vlajka opakuje podobu znaku.

- **Vlajka č. 3/1** – Zelený list s třemi lomený pruhy, žlutým, vycházejícím z první šestiny horního okraje do poslední čtvrtiny vlajčího okraje listu, zeleným, vycházejícím z druhé šestiny horního okraje do třetí čtvrtiny vlajčího okraje listu a bílý, vycházejícím z třetí šestiny horního okraje do druhé čtvrtiny vlajčího okraje listu.

Zelené pruhy jsou odvozeny o zelených lipových listů a zeleného pruhu, žlutý od chmelové lodyhy a bílý od stříbrného pruhu.

- **Vlajka č. 3/2** – List tvoří dva vodorovné pruhy, bílý a zelený zubatý o sedmi čtvercových zubech vysokých jednu osminu žerďového okraje listu, krajní poloviční šířky a se šesti stejně velkými mezerami. V bílém pruhu tři vztyčené zelené lipové listy, na spojených řapících, krajní odkloněné s listenem a plody. V zeleném pruhu vztyčená žlutá chmelová lodyha, nahoře s listem a pod ním na každou stranu dvojice šištic na odkloněném stonku.

Vlajka opakuje podobu znaku.

- **Vlajka č. 4/1** – List tvoří pět vodorovných pruhů, zelený, bílý, modrý, žlutý a zelený, v poměru 4 : 5 : 2 : 5 : 4.

Zelené pruhy jsou inspirovány zelenými lipovými listy a chmelovou lodyhou, bílý pruh má oporu ve stříbrném poli znaku, modrý ve vlnitém břevně a žlutý ve zlatém poli znaku.

- **Vlajka č. 4/2** – List tvoří tři vodorovné pruhy, bílý, modrý a žlutý, v poměru 9 : 2 : 9. V bílém pruhu tři vztyčené zelené lipové listy, na spojených řapících, krajní odkloněné s listenem a plody. Ve žlutém pruhu vztyčená zelená chmelová lodyha, nahoře s listem a pod ním na každou stranu dvojice šištic na odkloněném stonku.

Vlajka opakuje podobu znaku.

- **Vlajka č. 5/1** – List tvoří čtyři svislé pruhy, zelený, bílý, červený zubatý s pěti čtvercovými zuby širokými osminu šířky listu, krajní poloviční šířky a čtyřmi stejně velkými mezerami, a bílý.

Bílé pruhy mají oporu ve stříbrném poli a hříči, červený je inspirován cimbuřovým polem a zelený lipovými listy.

- **Vlajka č. 5/2** – List tvoří dva vodorovné pruhy, bílý a červený zubatý o sedmi čtvercových zubech vysokých jednu osminu žerďového okraje listu, krajní poloviční šířky a se šesti stejně velkými mezerami. V bílém pruhu tři vztyčené zelené lipové listy, na spojených řapících, krajní odkloněné s listenem a plody. V červeném pruhu bílý hříč.

Vlajka opakuje podobu znaku.

Všechny návrhy znaků i vlajek jsou tvořeny na základně příslušných oborových pravidel, zásad a usancí. Volba kteréhokoli z nich je volbou dobrou.

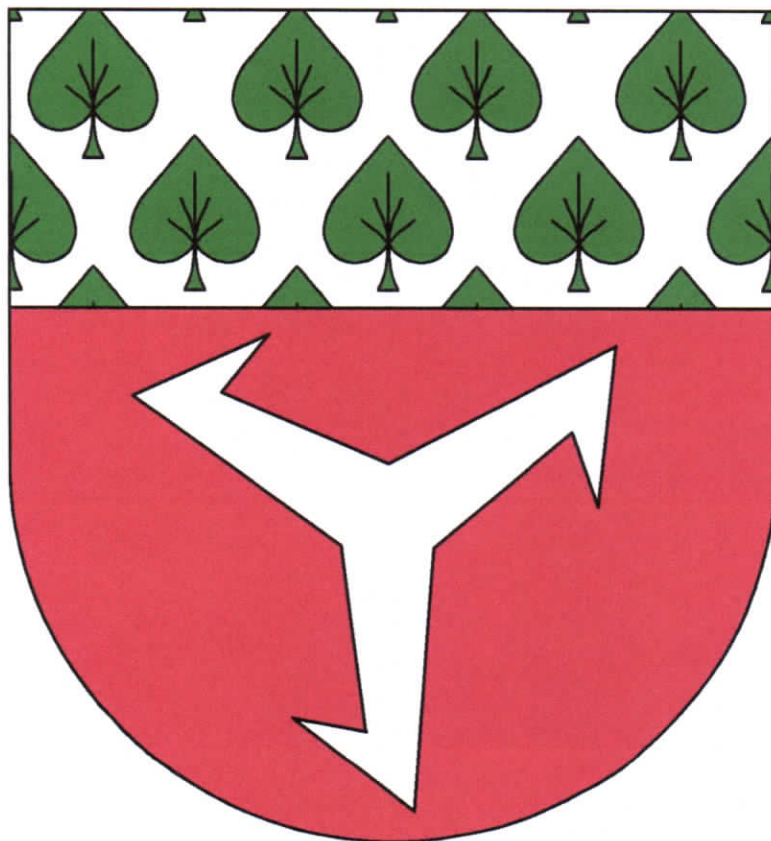
Přeji Vám při Vašem rozhodování šťastné okolnosti.

Stanislav Kasík

Stanislav Kasík

Roudnice nad Labem, 31. května 2021

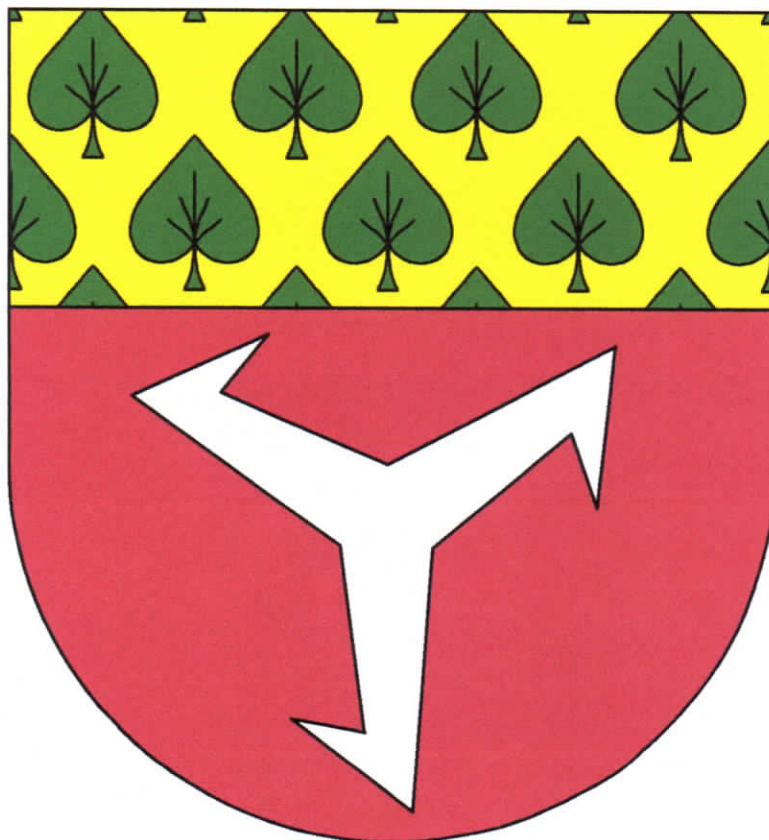
Stanislav KASÍK
Heraldická kancelář "Dauphin"
U Hřbit. 1995, 413 01 Roudnice n.L.
DIČ CZ491218321

LIPNO
Návrh znaku č. 1

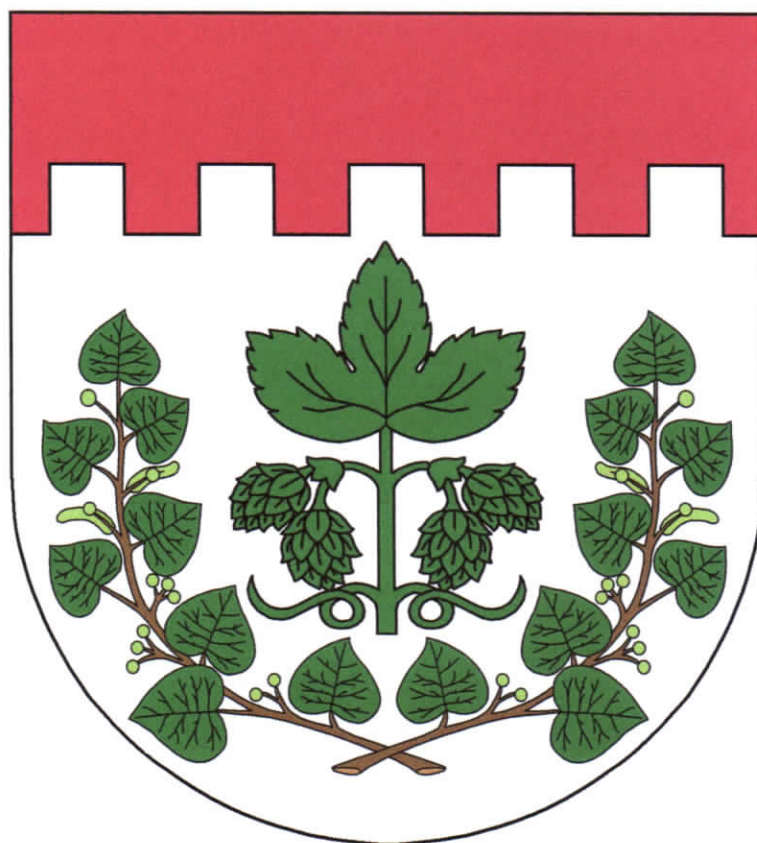
Stanislav Kotík

LIPNO
Návrh znaku č. 1A

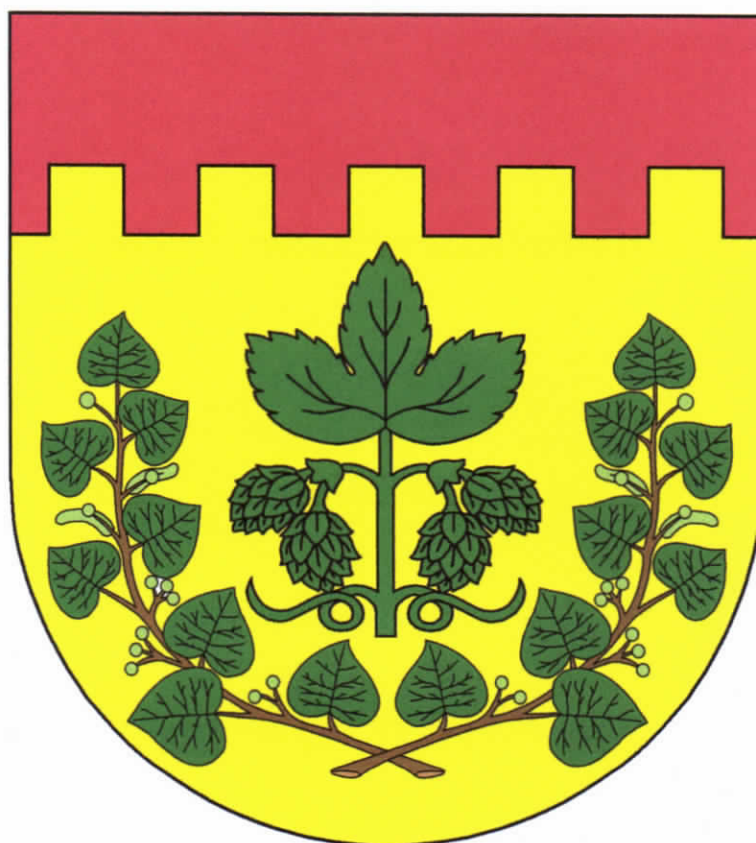
Stanislav Kadlec

LIPNO
Návrh znaku č. 2

Stanislav Katic

LIPNO
Návrh znaku č. 2A

Stanislav Kobl

LIPNO
Návrh znaku č. 3

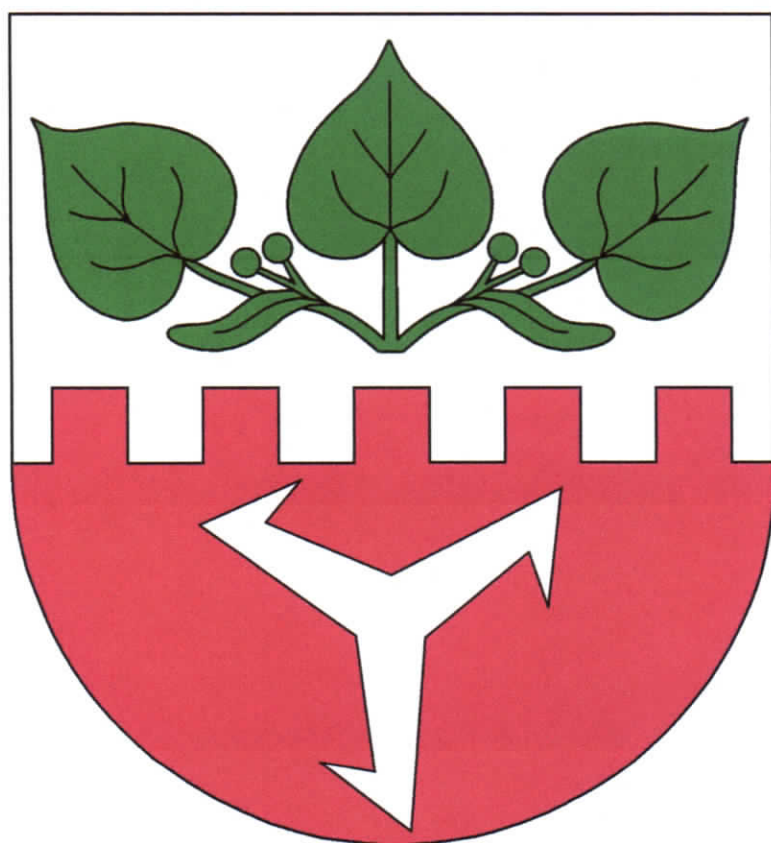
Stanislav Kariš

LIPNO
Návrh znaku č. 4

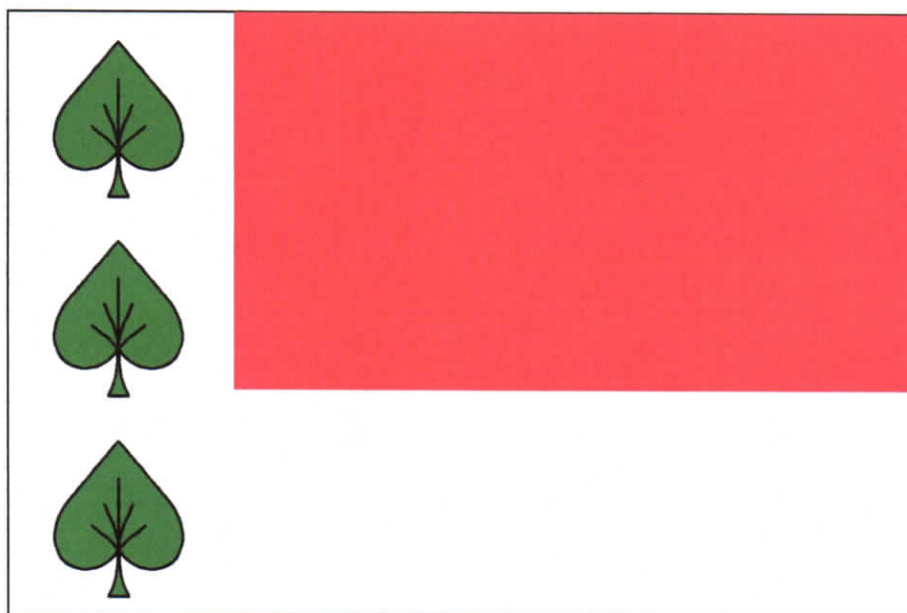
Stanislav Katiw

LIPNO
Návrh znaku č. 5

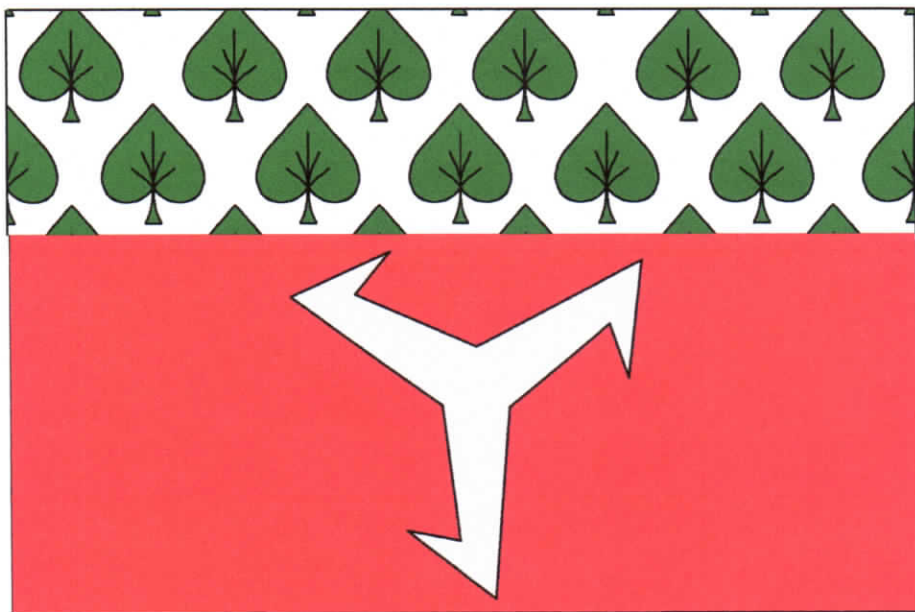
Stanislav Katič

LIPNO
Návrh vlajky č. 1/1

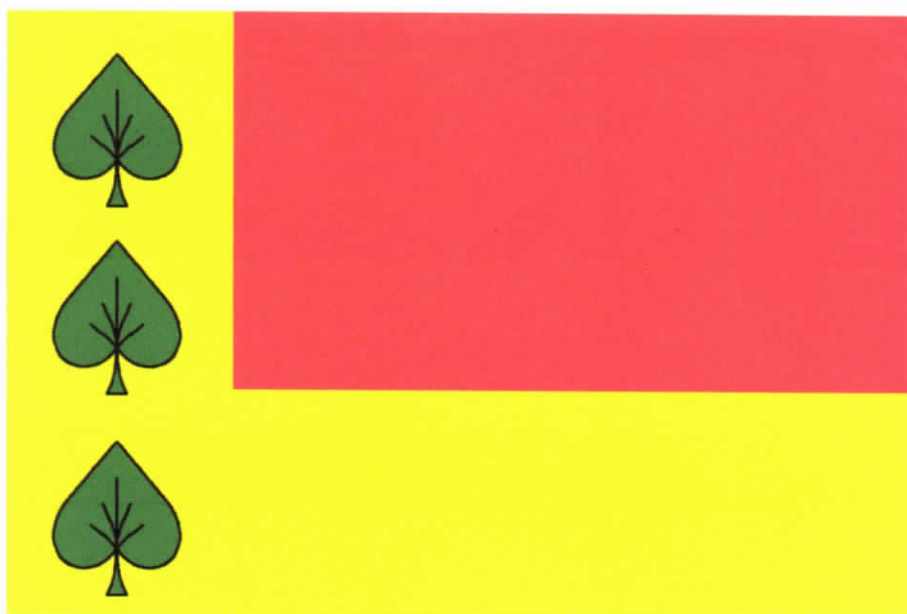
Stanislav Kozák

LIPNO
Návrh vlajky č. 1/1

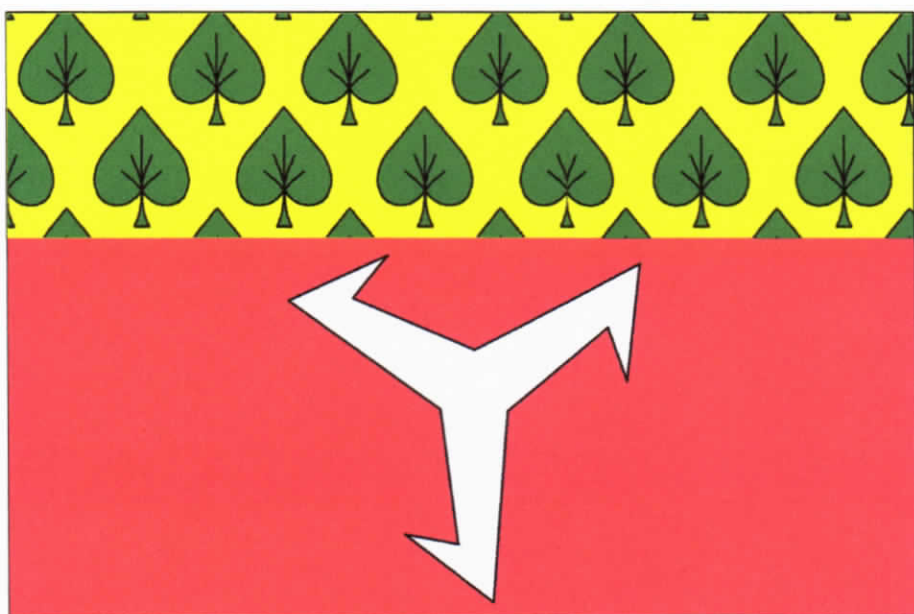
Stanislav Kachler

LIPNO
Návrh vlajky č. 1A/1

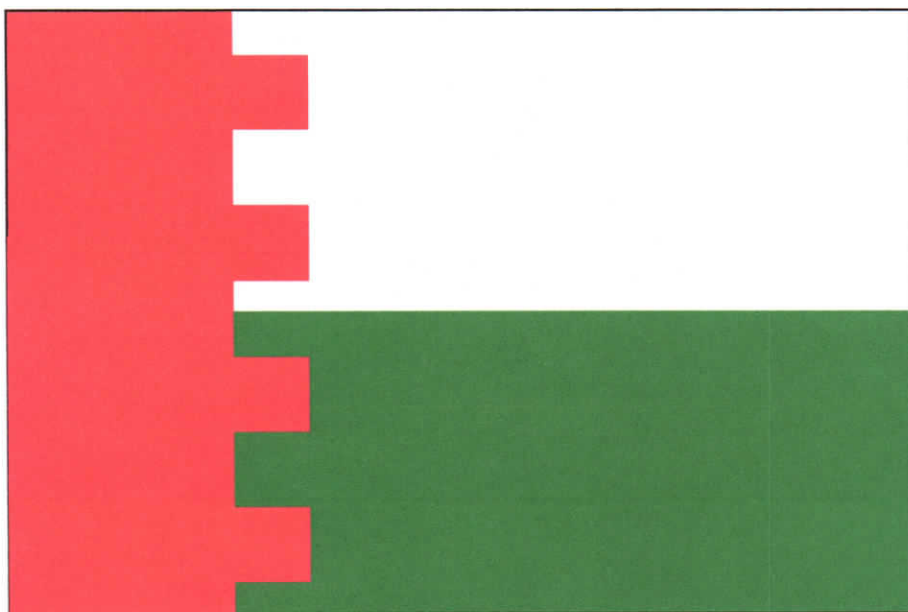
Stanislav Kahlík

LIPNO
Návrh vlajky č. 1A/2

Stanislav Kadeřák

LIPNO
Návrh vlajky č. 2/1

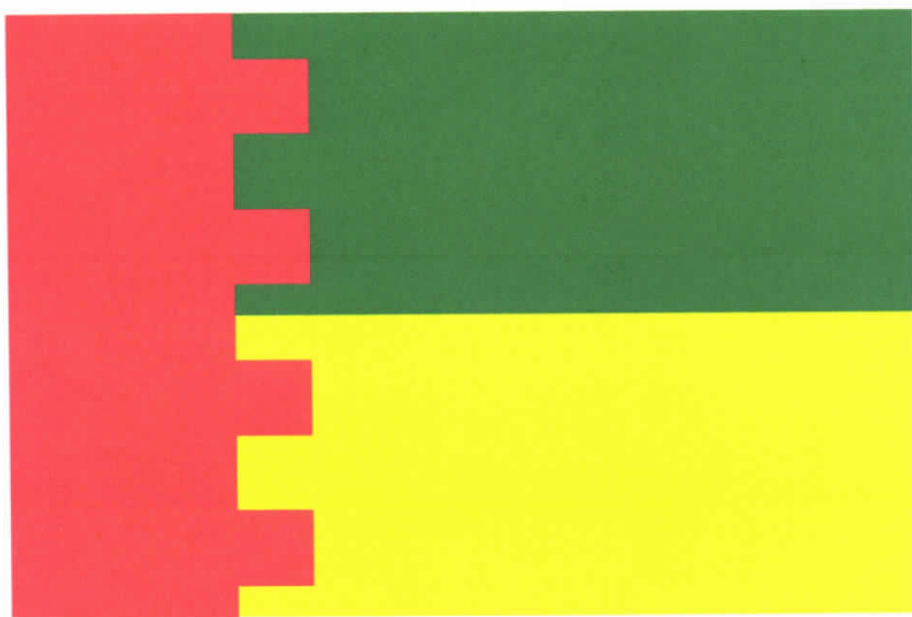
Stanislav Kadlec

LIPNO
Návrh vlajky č. 2/2

Stanislav Katič

LIPNO
Návrh vlajky č. 2A/1

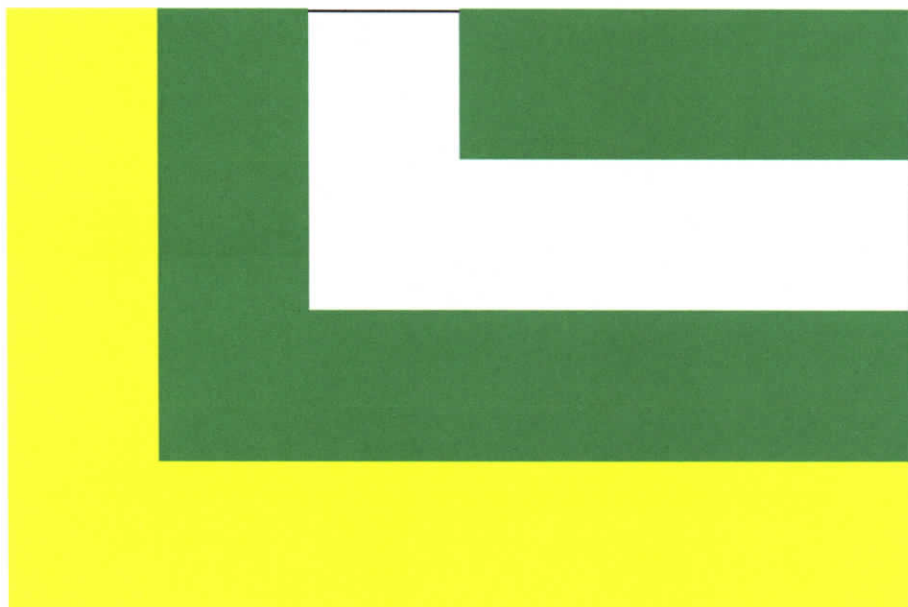
Stanislav Karle

LIPNO
Návrh vlajky č. 2A/2

Stanislav Kádár

LIPNO
Návrh vlajky č. 3/1

Stanislav Kříž

LIPNO
Návrh vlajky č. 3/2

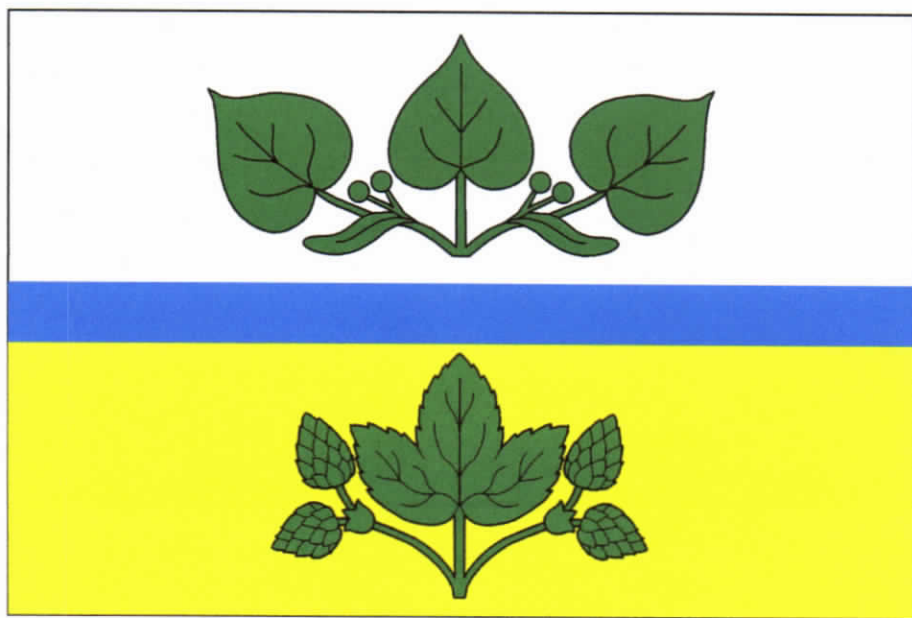
Stanislav Kadeř

LIPNO
Návrh vlajky č. 4/1

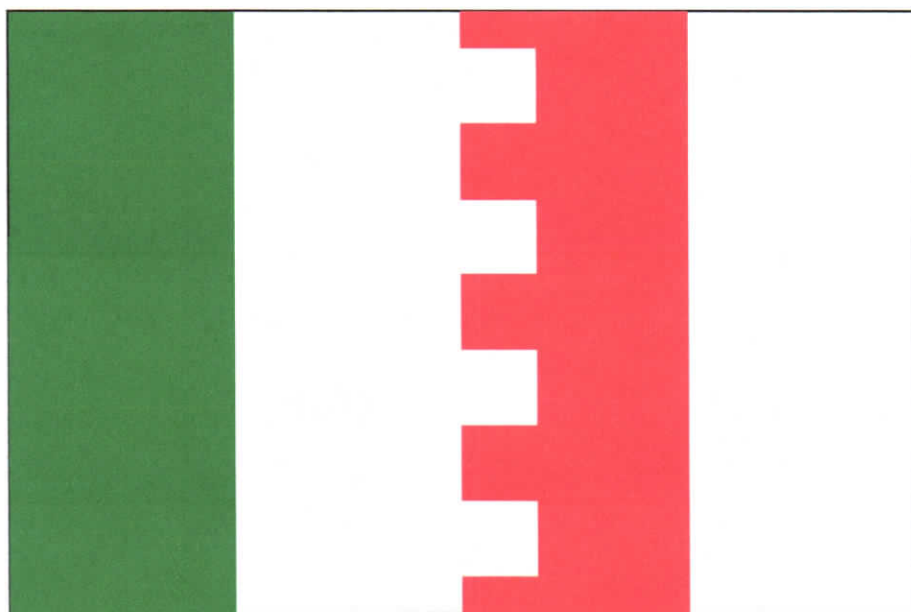
Stanislav Kozlů

LIPNO
Návrh vlajky č. 4/2

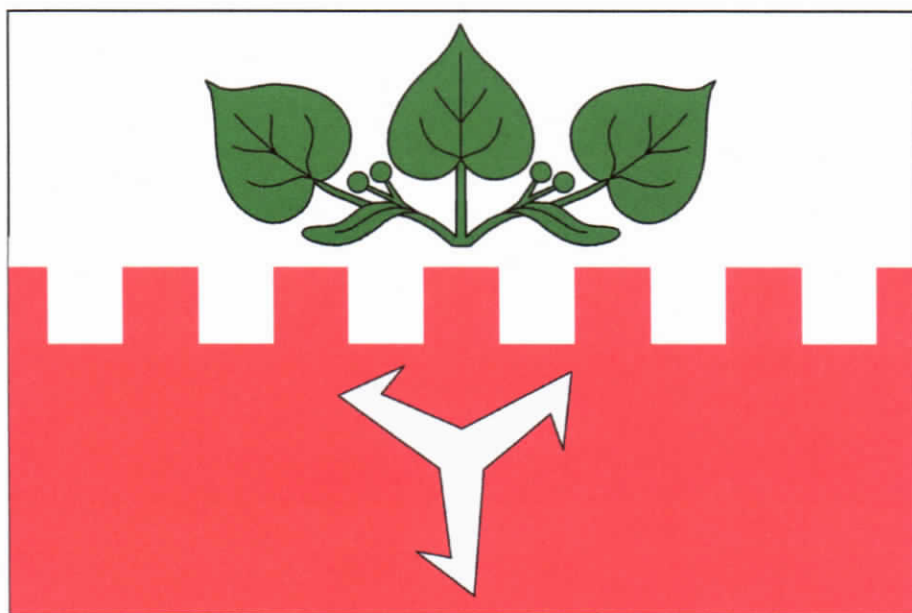
Jaroslav Koutný

LIPNO
Návrh vlajky č. 5/1

Stanislav Kadeř

LIPNO
Návrh vlajky č. 5/2

Stanislav Káňal